

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ**

**ATATURK UNIVERSITY
DIRECTORATE OF FINE ARTS INSTITUTE**

YIL/YEAR: 2017

SAYI/ISSUE: 39

ISSN: 1300-9206

**GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
JOURNAL OF THE FINE ARTS INSTITUTE
GSED-39**

“Bilimsel Hakemli Bir Dergidir”

- Yılda İki Sayı Olmak Üzere Ağustos ve Aralık Aylarında Yayınlanır -

ERZURUM - 2017

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ATATURK UNIVERSITY JOURNAL OF THE FINE ARTS INSTITUTE

Sayı/Issue 39 - 2017

Yayımlayan / Published

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü
Ataturk University Directorate Of Fine Arts Institute
ISSN: 1300-9206

Sahibi / Owner

Yönetim Kurulu Adına
Enstitü Müdürü
Doç. Dr. Ahmet Selim DOĞAN

Yayın Yönetmeni / Editor

Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Mustafa BULAT
Prof. Dr. Yasemin YAROL
Prof. Dr. Ayşe Pınar ARAS
Doç. Dr. Yunus BERKLİ
Doç. Dr. Ayşe Aslıhan EROĞLU
Yrd. Doç. Önder YAĞMUR
Yrd. Doç. Zafer LEHİMLER

Dizgi / Typesetting

Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK

İngilizce Editörü / Foreign Language Editor

Dr. Deniz ARAS

Teknik Redaksiyon / Technical Reducation

Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK

Yazı İşleri / Editorial Secretary

Nejla YİĞİT

Yazışma Adresi / Correspondence

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürlüğü 25240
ERZURUM Tel: 0 442 231 14 70
e-mail: gsem@atauni.edu.tr

Baskı/Press

Zafer Medya
Yenikapı Caddesi, Kadıoğlu Sokak
Yakutiye/ERZURUM
0442 234 22 85

Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Sistemi (ULAKBİM), Academia Social Science Index (ASOS) ve Acar Index tarafından indekslenmektedir.

Makalelerin Bilim ve Dil Sorumluluğu Yazarlara Aittir.

Dergi Hakem Kurulu

Prof. Dr. Abdülkadir YILMAZ	(Bayburt Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER	(Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Alev Kuru	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Aydın UĞURLU	(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)
Prof. Dr. Aytekin ALBUZ	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilal SEZER	(Uşak Üniversitesi)
Prof. Dr. Cengiz ŞENGÜL	(Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Hagıgat MUHARREMOVA	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Cihat CAN	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa BULAT	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Naci İSPİR	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Oğuz ADANIR	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU	(Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Salih AKKAŞ	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Seval YAVUZ	(Mustafa Kemal Üniversitesi)
Prof. Dr. Zahide İMER	(Gazi Üniversitesi)
Prof. F. Gonca İLBEYİ DEMİR	(Anadolu Üniversitesi)
Prof. M. Reşat BAŞAR	(İstanbul Aydın Üniversitesi)
Prof. Mehmet KAVUKCU	(Atatürk Üniversitesi)
Prof. Mümtaz DEMİRKALP	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Mümtaz SAĞLAM	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Prof. Namık Kemal SARIKAVAK	(Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Ö. Faruk TAŞKALE	(Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Prof. Sadık ÖZÇELİK	(Gazi Üniversitesi)
Prof. Şeyda ÇILDEN	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Ardan ERGÜVEN	(Marmara Üniversitesi)
Doç. Ceren BULUT YUMRUKAYA	(Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Attila DÖL	(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Doç. Dr. Bahadır GÜCÜYETER	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış DEMİRCİ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış KARAELEMA	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Fikret HAŞİMOV	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. H. Tahsin SÜMBÜLLÜ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Ü. Sevim ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Yakup GÖKDAŞ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Yunus BERKLİ	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ahmet FEYZİ	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ali Korkut ULUDAĞ	(Atatürk Üniversitesi)

Yrd. Doç. Dr. Aydın ZOR	(Akdeniz Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Bünyamin AYDEMİR	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Emrah LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Emriye KAZAZ	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Gökâl PARASIZ	(Balıkesir Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Lütfü KINDIĞILI	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Şeyda ERASLAN TAŞPINAR	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Tamer TEMEL	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Yavuz ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. M. Ferruh HAŞILOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Önder YAĞMUR	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Zafer LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)

GSED-39. Sayı Hakemleri

Prof. Dr. Abdülkadir YILMAZ	(Bayburt Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilal SEZER	(Uşak Üniversitesi)
Prof. Mehmet KAVUKCU	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Attila DÖL	(Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış DEMİRCİ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Barış KARAELEMA	(Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. H. Tahsin SÜMBÜLLÜ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Oğuz DİLMAÇ	(Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Ü. Sevim ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. A. Korkut ULUDAĞ	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Aydın ZOR	(Akdeniz Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Bünyamin AYDEMİR	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Emrah LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Emriye KAZAZ	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Gökâl PARASIZ	(Balıkesir Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Koray ÇELENK	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Tamer TEMEL	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Yavuz ŞEN	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. M. Ferruh HAŞILOĞLU	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Önder YAĞMUR	(Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Zafer LEHİMLER	(Atatürk Üniversitesi)

Atatürk Üniversitesi

Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi Yayın İlkeleri

Journal of the Fine Arts Institute the Principal of the Publication

1995 den beri ISSN 1300-9206 Süreli yayınlar numarası ile yılda iki kez yayınlanmakta olan Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi, ulusal hakemli ve bilimsel içerikli resmi yayın organıdır. Derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce olup, sosyal bilimlerin farklı alanlarında yapılmış bilimsel nitelikli araştırma yazıları yayınlanır.

Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi'ne gönderilen yazıların inceleme ve değerlendirmeye alınabilmesi için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir.

1. Gönderilen yazılar daha önce herhangi bir şekilde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere herhangi bir yayın organına gönderilmemiş orijinal makale olmalıdır.
2. Editörler Kurulu Yazım Kurallarına uymayan yazıları yayınlamak, düzeltmek üzere yazarına geri göndermek ve biçimce düzenlemek yetkisine sahiptir.
3. Yayınlanmak üzere gönderilen yazılar teknik değerlendirme aşamasına geçtikten sonra Yayın Kurulu'nun uygun gördüğü en az iki hakem tarafından değerlendirilir ve yayınlanması uygun görülürse dergide basılır.
4. Yayın için gönderilmiş çalışmaların gecikme veya diğer bir nedenle dergiden çekmek isteyenlerin bir yazı ile başvurmaları gerekmektedir.
5. Dergiye gönderilen yazılara telif hakkı ödenmez.
6. Yazıların, Türk Dili Kurumu "Yeni Yazım Kılavuzu" ile Türkçe yazım kurallarına uygun olması gerekmektedir.
7. Yazılar, sadece makalenin adı, yazarın akademik unvanı, görevi, bağlı olduğu kuruluşu, e-posta ve telefon numaralarını belirten bir dış kapak sayfası eklenerek 3 kopya çıktı ve CD kaydıyla birlikte enstitümüz adresine teslim edilmelidir. (Resim grafik ve benzerlerinin ayrı bir dosya halinde ve JPG formatında kaydedilmesi gereklidir.)

Makale Yazım Düzeni

Dergimize gönderilecek yazıların aşağıdaki şekil özelliklerini taşıması yayın birliği açısından zorunludur.

1. Yazar(lar)ın adı ve soyadı, unvanı, çalıştığı kurum ve e-posta adresi belirtilmelidir.

2. Makaleler 10-12 kelimeyi geçmeyen ana başlık, 200 kelimeyi geçmeyen Özet, 3-10 kelime arasında anahtar kelimler yazılmalıdır. Türkçe başlığın tümü büyük harflerle, İngilizce başlığın ise sadece ilk harfleri büyük yazılmalıdır.

3. Makale başlığı ve yazar ismi, özet, anahtar kelimeler, makalenin İngilizce başlığı, abstract, keywords, makale metni, kaynakça, ekler sırası ile yazılmalıdır.

4. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman 11 punto, ile 1.15 satır aralıklı, metin ebadı 16 x 24 cm. ölçülerinde 20 sayfayı geçmeyecek şekilde tek sütun halinde hazırlanarak teslim edilmelidir. Dipnotlar 10 punto ile tek satır aralığıyla yazılmalıdır.

5. Şekil ve Tablolar her biri ayrı bir sayfada ve sayfa sırası takip edilmek suretiyle verilmelidir. Şekil adı, şeklin altında, tablo başlığı tablonun üzerinde yer almalıdır. Şekil ve tablo numaraları 1, 2, 3, ... gibi verilmelidir.

6. Yararlanılan kaynaklar, eğer varsa notlardan sonra ayrı bir sayfada “Kaynakça” başlığı altında verilmelidir. Kaynakça göstermek zorunludur. Makale yazım kurallarının ayrıntıları için bakınız.

<http://www.atauni.edu.tr/#!sayfa=makale-yazim-kurallari>

İÇİNDEKİLER

A. Aylin CAN - Tuncay ARAS

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN İLKÖĞRETİM MÜZİK DERSİNDE
KULLANIMINA YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

The Evaluation of Teacher's Point of Views About The Practice of Information
Technologies in Primary Education Music Class

(9-30)

Barış DEMİRCİ - Gökalg PARASIZ - Ozan GÜLÜM

ÇALGI EĞİTİMCİLERİNİN DERS İÇİ UYGULAMALARA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

(Mevcut Durum ve Olması Gereken Durum)

Views of Instrument Teachers on Classroom Practices

(Present Situation and Future Prospects)

(31-49)

Ebru GÜLER

DIŞAVURUMCU RESİM SANATINDA YABANCILAŞMA OLGUSU

Alienation in Expressionist Painting

(50-68)

Mustafa Kemal SÜMBÜLLÜ - Koray ÇELENK

ERZURUM ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK
BÖLÜMÜNÜN MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİNE VE ÖĞRENCİLERİN
MESLEKİ KAZANIMLARINA KATKILARI

The Contributions of Erzurum Anatolian Fine Arts High School Music
Department to the Professional Music Education and Students'

Professional Outcomes

(69-93)

Şeyda ERASLAN TAŞPINAR

GÖRSELLERLE KURULAN İLİŞKİ: TARİHSEL VE
EĞİTİMSEL YAKLAŞIM

The Relationships with Visualization: Historical and Educational Approach

(94-115)

H. Esra Oskay-Malicki

GÜNÜMÜZ SANATINDA TARİHİN YENİDEN CANLANDIRILMASI:
JEREMY DELLER VE ORGREAVE ÇATIŞMASI ÖRNEĞİ

The Revival of The History in Today's Art: Jeremy Deller and
"The Battle of Orgreave"

(116-130)

Fatma Zehra ÇAKICI · Hasan YILMAZ · Emriye KAZAZ

NENEHATUN MİLLİ PARKINDA GELENEKSEL ERZURUM KÜLTÜR VE
SANAT SOKAĞI TASARIM PROJESİ VE UYGULAMA SÜRECİ

The Design Project of Traditional Erzurum Culture and Art Street and Execution
Process in Nenehatun National Park

(131-151)

Sıtkı AKARSU

ORTAOKUL (5-8) MÜZİK ÖĞRETİMİ PROGRAMI KAZANIMLARININ
BLOOM TAKSONOMİSİ ÇERÇEVESİNDE YAPILANDIRMACI
YAKLAŞIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

The Evaluation of the Outcomes of the Secondary School Music Teaching
Program (5-8) within the Bloom Taxonomy according to the Principles of
Constructivism Approach

(152-170)

Yakup GÖKDAŞ

POSTMODERN SANAT BAĞLAMINDA İLETİŞİMSİZLİK ve "ÇÖP EV"

Lack of Communication and "Garbage House" Within the Context of
Postmodern Art

(171-181)

Mehmet Yiğit ERSOYDAN - Mine GÖL

TEKE YÖRESİ MÜZİK KÜLTÜRÜ İÇİNDE YER ALAN
ÖZGÜN İCRA TÜRLERİ

The Authentic Performance Styles in The Music Culture of Teke Region

(182-197)

Mine ARTU MUTLUGÜN

WOLF VOSTELL'İN "SUN IN YOUR HEAD" ADLI ÇALIŞMASINA
YANSIYAN KÜBİST, FÜTÜRİST VE KÜBOFÜTÜRİST ETKİLER

The Cubic, Futurist and Cubofuturist Effects in Wolf Vostell's
"Sun In Your Head"

(198-213)

ÇALGI EĞİTİMCİLERİNİN DERS İÇİ UYGULAMALARA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ (Mevcut Durum ve Olması Gereken Durum)

Barış DEMİRÇİ¹

Gökalgp PARASIZ²

Ozan GÜLÜM³

Özet

Çalgı eğitimine ilişkin çalışmalar, birçok araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş, sorunlar ortaya koyulmuş, tartışılmış, çözüm önerileri sunulmuştur. Bu araştırmada ise “ders içi uygulamalar” başlığı altında olması gereken durum ve mevcut duruma ilişkin eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan çalgı eğitimcilerinin görüşlerini elde etmek amaçlanmıştır. Evreni, Türkiye’deki üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan çalgı eğitimcileri, örnekleme ise ulaşılabilen ve katılım gösteren toplam 94 çalgı eğitimcisi oluşturmuştur. Çalgı eğitimine ilişkin görüşler var olan şekli ile betimlenmeye çalışıldığından tarama modeli tercih edilmiştir. Sonuç olarak; görüşlerini belirten çalgı eğitimcileri, araştırmanın kapsamında yöneltilen 16 soru üzerinden 12’sinde Türkiye’de müzik eğitimi anabilim dallarında çalgı eğitiminde ders içi uygulamaların olması gerektiği gibi ya da buna çok yakın bir şekilde seyrettiğini ifade etmişlerdir. Diğer 4 soruda ise mevcut durum ve olması gereken duruma yönelik görüşleri farklılık göstermiştir. Belirtilen bu görüşler ışığında konuya ilişkin sonuçlar değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çalgı Eğitimi, Mevcut Durum, Olması Gereken Durum.

¹ Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, bdemirci@atauni.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, gokalp.parasiz@balikesir.edu.tr

³ Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, ozan.gulum@atauni.edu.tr

Views of Instrument Teachers on Classroom Practices (Present Situation and Future Prospects)

Abstract

There are several studies on instrument teaching where a number of researchers tried to determine and discuss the problems in the field and offer solutions for these problems. In the study, it was aimed to determine the views of instrument teachers related to “class practices” by investigating those about present and desired situations in music education departments of education faculties. Population of the study is the music instrument teachers working at music education departments at all Turkish universities while sample includes 94 instrument teachers who were available and participated in the study. A scanning model is preferred to describe the views on present situation in the study. As the result of the study, instrument teachers presenting their views in 12 of 16 questions in the study stated that class practices in instrument education of music education departments in Turkey are at desired level or very close to it. In the remaining four questions, their views on present situation and future prospects are different from one another. In the light of the views, results were evaluated and discussed.

Keywords: Instrument Education, Present Situation, Desired Situation

1. Giriş

Eğitimi tanımlayanlar yalın olarak tanımlama yerine, yapılmasını uygun bulduğu belli bir eğitimi dikkate alarak onu yansıtacak bir tanım ortaya koymuşlardır (Ertürk, 1997: 11). Bu görüşten hareketle, müzik eğitiminin bir parçası olan çalgı eğitimini, Uçan (1980: 8), çalgı öğretimi yoluyla bireylerin ve onların oluşturdukları toplulukların devrinişsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma, bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci, Parasız (2009: 4), bir çalgının çalınabilmesinde uygulanan, yöntemler bütünü, Demirci (2013: 118), bireyin zihinsel ve bedensel özelliklerini buluşturma, biçimlendirme ve müzikal kişilik oluşturma süreci olarak tanımlamışlardır.

Türkiye’de çalgı eğitimi, mesleki müzik eğitimi veren her kurumun öğretim programında yer almakta olup, eğitim süreci ise, çalgı eğitimcileri tarafından temel kuram ve kavramlar doğrultusunda, mesleki hedefler de dikkate alınarak sürdürülmektedir. Bu temel kuram ve kavramlar her çalgı için ortak özellikler içermekle beraber, sürecin genel yapısı öğretmen, öğrenci ve program dâhilinde yürütülür. Çalgı eğitiminin amacı başta iyi bir öğretmen-öğrenci etkileşimini gözeterek, öğrenciye planlı çalışma, müzikal analiz yapabilme, çalgısındaki tek-

nikleri bilme-uygulama ve müzikal çalma ile kendi kendini değerlendirebilme becerilerini kazandırmaktır.

Öğrencilerin bireysel çalışmalarında enstrümanları üzerinde bir ilerleme kaydedebilmeleri için çalgı öğretmenlerinin, onları motive ederek daha etkili öğrenme stratejilerine yönlendirmeleri ve performansı üst düzeye çıkartma konusunda kaygı duymaları beklenir (Nielsen, 2008: 235). İyi bir öğretmen, öğrenciler arasındaki bireysel öğrenme farklılıklarını göz önüne alarak eğitim programını öğrenciye göre düzenlemelidir. Bireysel olarak yürütülmekte olan çalgı eğitimi derslerinde her öğrencinin müziksel zekâsı, algılaması, fiziksel yeterlikleri, çalışma disiplinleri ve çalgıyla ilgili tutumlarının farklı olmasından dolayı öğrenme/öğretme durumlarının bireysel yaklaşımla hazırlanması önemlidir hatta zorunludur (Çilden, 2006: 543). Juntunen'in (2014) "Çalgı eğitimcilerinin lisans eğitiminde pedagojik eğitim vizyonları (Finlandiya örneği, 12 çalgı eğitimcisi üzerine)" isimli çalışmasında yapılan görüşmeler sonucunda, çalgı eğitiminde üzerinde durulması gereken unsurların; Öğrencilerin bireysel becerileri ve farklı gelişim evrelerinin göz önünde bulundurulması, öğretmen öğrenci iletişimi, çalgı eğitimcisinin aynı zamanda iyi bir analizci olması, öğretmenin her öğrenci için gerekli metodolojiyi uygulaması ve bununla birlikte öğrenciye hatalarını kendi tecrübeleri ile keşfetmesini sağlaması ve bu konuda eğitim materyallerini oluşturması, birlikte çalışmanın vurgulanması olduğu ifade edilmiştir.

Günümüzde çalgı eğitimindeki usta-çırak ilişkisi formal ve informal kurumlarda karakteristik bir özellik olarak yer alır (Burwell, 2013: 287). Usta, gösteren, yönlendiren, yorumlayan ve örnek alınan modeldir. Çırak izleyen, dinleyen, taklit eden ve onay isteyen öğrencidir. Usta tarafından üstlenilen otoriter konum, özellikle öğrenci odaklı öğretimi savunanlar ve yetişkin eğitiminin savunucuları tarafından soru ve eleştirilere açık olsa da, ana modelin varlığı, motive edici ve evrenseldir (Uszler, 1992: 584). Diğer yandan çalgı eğitiminde sözlü talimatlara ve açıklamalara eşit derecede gerek duyulmasına rağmen, öğretmenin çalgısı ile yapacağı uygulamalı bir gösterim tüm duylara (görsel, işitsel ve dokunsal) hitap ederek performansı sentezleyebilir (Zhukov, 2012: 35).

Araştırmanın konusu olan Müzik Eğitimi Anabilim Dalları lisans programında yer alan bireysel çalgı dersi, aşamalı olarak; teknik alıştırma ve etütleri, Türk ve Dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, bireysel gelişmeye uygun olarak çalgıya özgü literatür ile okul müziği eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar (YÖK, 1998: 80). Bireysel çalgı dersi adından da anlaşılacağı gibi, kişiye özel bir eğitimidir. Bireyi diğerlerinden farklı kılan özellikler bu eğitimin ana hedefini oluşturmaktadır. Bireysel farklılıklar doğuştan gelen zekâ, yetenek, fiziksel

özellikler ve çalgı çalmaya yatkınlık olduğu gibi, sonradan kazanılan çalgıdaki akademik geçmiş, çalışmaya ayrılan süre ve öğrenme yolu gibi parametrelerdir (Ercan ve Orhan, 2016: 133).

Çalgı eğitimi dersi müzik öğretmeni adayının, kendisini müziksel olarak ifade etmede, müzik yeteneğini ortaya koymada, var olan yeteneklerini geliştirmesinde ve sınıf içindeki rolünün daha etkili olmasında en önemli derslerden biridir. Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci, zamanı doğru değerlendirme, oto kontrol sağlama, disiplin kazanma, problem çözme ve analitik düşünme becerisi kazanır (Ercan ve Orhan, 2017: 2270). Çalgı eğitimi alan öğrenciler, çalgı çalma becerisini kazanmaları ile birlikte, çeşitli müzik topluluklarında birlikte müzik yapma becerilerini, farklı dönemlere ait müzikleri ve müzik türlerini tanıyarak beğenilerini ve çeşitli müzikal etkinliklere katılarak sosyal yönlerini de geliştirmekte ve birey olarak kendilerini daha iyi ifade edebilmektedirler (Özay, 2013: 2). Bir başka ifade ile çalgı eğitimi yoluyla, öğrenci yeteneğini geliştirecek, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacaktır (Tanrıverdi, 1997: 8).

Çalgı eğitiminin, müzik öğretmenliği alan dersleri içinde; öğretmen adaylarının gelecekte müzik derslerini verimli bir şekilde işleyebilmelerini, meslek yaşamlarında doyuma ulaşmalarını, çalgı eğitimine özendirici bir etki oluşturarak sanatla ilgilenen bireylerin artmasına öncülük etmelerini sağlayacak olması gibi nedenlerle oldukça önemli olduğu söylenebilir (Girgin, 2015: 1724). Bu ders, öğretmen adaylarına temel ve teknik bütün davranışların kazandırılarak, “nitelikli müzik öğretmeni yetiştirmenin gerekleri doğrultusunda, hem çalgı çalabilme hem de öğretebilme donanımının sağlanması bakımından oldukça önemlidir (Yalçınkaya, vd. 2014: 1585).

Çalgı eğitimi, bir çalgıyı çalmak için gerekli olan bütün becerilerin sistematik bir şekilde kazanılmasını kapsayan uzun soluklu bir süreçtir (Çoban, 2011: 116). Bu süreç; çalgı çalmanın gerçekleşmesi için bazı becerilerin sistematik olarak kazanılmasını gerektirmektedir (Özmenteş, 2008: 157). Bu becerilerin kazandırılmasına yönelik davranışlar, öğretmenin her öğrenci için gerekli metodolojiyi hazırlamasına, uygulamasına bağlıdır ve üç aşamada ele alınabilir. Çalışma öncesi kazandırılması gereken temel davranışlar, çalışma sürecinde kazandırılması gereken temel davranışlar, çalışma sonrası kazandırılması gereken temel davranışlar.

- *Çalışma öncesi kazandırılması gereken temel davranışlar*; çalgı, nota, vb. ders materyallerini hazırlama, ısınma amaçlı beden egzersizleri yapma, çalgı akordu yapma, ön okuma yapma.

- *Çalışma sürecinde kazandırılması gereken temel davranışlar*; temel duruş, tutuş pozisyonlarını uygulama, dizi/gam çalışması yapma, etüt/eseri analiz etme, pasajları ayrı ayrı ele alma, notlar alarak çalışma, çalım temposunu kontrol etme, çalımı odaklanma, duraksamadan çalma, nüansları uygulama, doğru ve temiz ses üretme.
- *Çalışma sonrası kazandırılması gereken temel davranışlar*; çalışmayı bir bütün içerisinde ele alıp, değerlendirme, sürece yayabilme ve çalışma disiplini kazanabilme.

Çalgı eğitimi sürecinde çeşitli sorunlar yaşanabilmekte ve eğitim/öğretim olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Çalgı eğitiminde karşılaşılan temel sorunlar; öğretmen, öğrenci ve program açısından incelenebilir (Ayhan, 2012: 173). Çalgı eğitimi sırasında öğrenilmiş yanlış teknik davranışlar, öğrencinin çalgısından temiz ve sağlıklı ses üretmesine engel olmaktadır. Bu durum, öğrencinin çalışma azminin kırılmasına ve hatta çalgısından soğuyup bırakmasına neden olabilmektedir (Çilden, 2006: 547). Öte yandan yanlış oturmuş teknik davranışlar bazı fiziksel rahatsızlıklara yol açmakla beraber, öğrencinin diğer derslerini de etkileyerek eğitim sürecinde aksamalara da yol açabilmektedir. Bununla da kalmayıp mesleki yaşantılarına dahi yansiyabilmektedir. Bu yüzden bireysel çalgı eğitiminde program; temel boyutlar, kazanımlar, dâhilinde bireyselleştirilmelidir. İşleniş ise öğretmen tarafından beklenen davranışların uygulanabilmesine yönelik ele alınıp, başta teknik unsurlar olmak üzere diğer unsurlar ile beraber bir bütün olarak sürece yayılmalıdır.

Söz konusu bu davranışların kazanılabilmesi öğrencinin çalışma disiplinine, azmine, çalgısı ile iyi bir iletişim kurmasına ve motivasyonuna bağlı olsa da sürecin tamamında en etkili unsur öğretmendir. Zhukov'a (2012: 33) göre, öğretmenin övgülerinin ve eleştirilerinin, öğrencilerin motivasyonu üzerinde önemli bir etkisi vardır.

Motivasyon, bireylerin hedefe ulaşmasına yardım eden içsel bir enerji veya zihinsel bir güç olarak düşünülebilir (Sternberg ve Williams, 2002: 345). Müzik öğretmenliği bölümleri, performansa dayalı alan derslerinin uzun süren çalışmaları ve tekrarları gerektirmesi nedeniyle, motivasyona en fazla ihtiyaç duyulan alanlardan birisidir. Öğretmen adaylarının saatlerce süren rutinleşmiş egzersizleri yapabilmek için güçlü bir motivasyona ihtiyaçları vardır (Sungurtekin, 2010, Aktaran: Girgin, 2015: 1724).

Bireysel çalgı eğitimi süreçlerini olumlu yönde etkileyen bir diğer husus ise, öğretmenlerin öğrencileri eşlikli çalmaya yönlendirmeleridir. Galamian'a (1999:

28) göre, eşlikli çalışmaların öğrencilerin motivasyonunu sağlamada ve kendilerine güven duymaları konusunda büyük etkileri vardır. Öğretmenler bu konuda öğrencileri yüreklendirmeye ve kendilerine güven duymalarını sağlamaya özen göstermelidirler. Eşlikli çalmaya dair Çilden ve Şendurur (2003: 3), öncelikle öğrenciye zevkli bir çalışma ortamı yaratma, çalışma şevkini güçlendirme ve kendine güven duygusunu geliştirme açısından piyano eşliğinin önemini vurgulamışlardır.

Çalgı eğitimi sürecinde birçok unsur rol oynar. Bu unsurlar bilişsel alana dayalı temel kavramlardan başlayarak daha karmaşık ve uygulanması zor psikomotor davranışlara bağlı unsurlara doğru gider. Devamında daha da karmaşık bir yapıya ulaşarak müzikal yapı boyutuna ulaşır. Müzikal yapı her bireyde farklı düzeyde olması ile beraber soyut bir kavramdır. Bu kavram müzikal ifade ile beraber aynı zamanda gözle görülür, elle tutulur somut bir yapıya da dönüşebilir. Bütün bu unsurlar birbirleriyle ilişkilidir ve biri olmadan asla diğerrinin de olması söz konusu değildir.

Genellikle, müzikalitesi yüksek bireyler, müzikte ifadesel özelliklerin üretimini ve algısını sergilemek için bilginin düzeyi, dinleme becerisi, notayı anlamlandırma, ustalık, hafıza, güdülenme gibi müziği tek tek oluşturan öğeleri düzenleme becerisine sahip kişiler olarak adlandırılırlar (Rodriguez, 1995: 1). Müzik eğitimi literatüründe, müzikal düşünce genellikle melodi, armoni, ritim ve dinamikler gibi müzik unsurlarının kavramsal bilgisini edinme olarak yorumlanır (Tan, 2016: 152). Çalgı performansının müzikal olabilmesi için, çalıcının çok katmanlı performans sürecini ve bu sürecin tüm öğelerini doğru düzenlemesi gerekmektedir. Dolayısıyla müzik yapmak, sadece teknik becerilerin başarılmasını temel alan tek boyutlu bir süreç değildir. Bu noktada, müzikal ifadenin dile getirilen çok boyutlu yapısına ilişkin iyi tasarlanmış eğitim modellerinin olması gerekliliği akla getirilebilir. Ancak müzikal ifade eğitimine yönelik bir araştırmada, öğretmenler arasında hedeflerin, belirli görevlerin ve sistematik öğretim modellerinin belirsizliği vurgulanmıştır (Karlsson ve Juslin, 2008: 330).

Müzik eğitimi, eğitimcilerin pedagojik düşünce, vizyon ve değerler üzerinde çalışmalarını gerektirir; çünkü bu faktörlerden, müfredatın kendisi ile birlikte, öğrencinin öğretmenlerinden neyi, neden ve nasıl öğreneceğini belirlemek için yararlanılır (Juntunen, 2014: 157). Yükseköğretimde, çalgı eğitimcilerinin öğrencilerin belirli bir ders için gündemi belirlemelerine izin verilmesi olağan bir durum olarak görülmektedir. Ders planlaması, müzik eğitiminde çok önemlidir, ancak bire bir işlenen enstrüman dersleri için gerekli midir? (Zhukov, 2012: 34).

Çalgı eğitimi süreci, öğretmen-öğrenci, program, öğrenme-öğretme, motivasyon, gelişme ve değerlendirme gibi boyutları içerir. Bu çok boyutlu yapı birçok araştırmacı tarafından ele alınmış, sorunlar ortaya koyulmuş tartışılmış, değerlendirilmiştir. Bu araştırmada ise “Çalgı Eğitiminin Çok Boyutlu Yapısı” başlığı altında olması gereken durum ve var olan duruma ilişkin (Eğitim Fakülte-leri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan çalgı eğitimcilerinin) görüş-ler elde edilmiştir. Çalgı eğitimcilerinin görüşleri ışığında konuya ilişkin sonuçlar değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

2. Yöntem

Araştırma tarama modelindedir. Tarama geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Ka-rasar, 2016:109). Bu araştırmada da çalgı eğitimcilerinin çalgı eğitimine ilişkin görüşleri var olan şekli ile betimlenmeye çalışıldığından tarama modeli tercih edilmiştir.

2.1. Evren Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dalları çalgı eğitimcileri, örneklemini ise ulaşılabilen ve katılım gösteren toplam 94 çalgı eğitimcisi oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplanması ve Analizi

Araştırmada veriler çalgı eğitimcilerine uygulanan ve 5’li likert tipine göre hazırlanan anket yoluyla elde edilmiştir. On altı sorudan oluşan anket, Türki-ye’deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapmakta olan 160 çalgı eğitimcisine gönderilmiş ve 94’ünden geri dönüş sağlanmıştır. Yüzde (%) frekans (f) analizi ile elde edilen aritmetik ortalamaların yorumlanmasında; 1.00-1.80 arası “çok düşük-kesinlikle katılmıyorum”; 1.81-2.60 arası “düşük-ka-tılmıyorum”; 2.61-3.40 arası “orta-kısmen katılıyorum”; 3.41-4.20 arası “yük-sek-katılıyorum” ve 4.21-5.00 arası “çok yüksek-kesinlikle katılıyorum” derece-lemesi kullanılmıştır.

Anketin güvenilirliğini test etmek amacı ile Cronbach’s Alpha test istatistiği uygulanmıştır. Cronbach’s Alpha Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan de-ğerlendirme ölçütü şu şekildedir;

0.00 ≤ Cronbach’s Alpha (a) < 0.40 ise ölçek güvenilir değildir.

0.40 ≤ Cronbach’s Alpha (a) < 0.60 ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

0.60 ≤ Cronbach’s Alpha (a) < 0.80 ise ölçek oldukça güveniliridir.

0.80 ≤ Cronbach’s Alpha (a) < 1.00 ise ölçek yüksek derecede güveniliridir

(Özdamar, 2002 : 673).

Tablo 1

Cronbach's Alpha Test Sonuçları

Sorular	N	Beklenen Durum	Mevcut Durum
		Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha
Dersin Başında Çalgının Akordunu Kontrol Ettirme (Beklenen Durum)	2	,860	,854
Derse Başlarken Öğrenciden Nota Sehpasını Kendisine Uygun Duruş Pozisyonuna Ayarlanmasını İsteme (Beklenen Durum)	2	,859	,854
Öğrenciyi Çalışma Öncesi Isınma Amaçlı Beden Egzersizleri Yapmaya Yönlendirme (Beklenen Durum)	2	,868	,870
Öğrenciyi Ders Sırasında Gerekli Duruş ve Tutuş Pozisyonları İle İlgili Bir Eksikliği Var İse Bunu Hatırlatma (Beklenen Durum)	2	,860	,854
Ders Başında Öğrenciyi Isınma ve Pekiştirme Amaçlı, Sağ El ve Sol El Egzersizleri Yaptırma (Beklenen Durum)	2	,862	,858
Öğrenciyi Çalacağı Etüdü/Eseri Analiz Ettirme (Beklenen Durum)	2	,859	,849
Etüde/Esere Uygun Tonda Gam Çalışmanın Faydaları Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Bu Konuda Ödevlendirme (Beklenen Durum)	2	,859	,845
Öğrenciyi Metronom İle Çalışmaya Teşvik Etme (Beklenen Durum)	2	,863	,853
Etüdü/Eserin Çalım Temposu Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Kademeli Olarak Asıl Tempoya Ulaşması Konusunda Yönlendirme (Beklenen Durum)	2	,861	,851
Öğrenciyi Seslendireceği Etüt/Eser Üzerinde Notlar Alarak Çalışmaya Yönlendirme (Beklenen Durum)	2	,860	,851
Etüt/Eser İçerisinde, Öğrencinin Özellikle Çalmakta Zorlandığı Ölçüleri/Pasajları Ayrı Ayrı Ele Alarak, Çalışması Konusunda Bilgilendirme (Beklenen Durum)	2	,861	,850
Etüt/Eser İçerisinde Öğrenci Hata Yaptığında Bunu Önemsemez ya da En Baştan Çalmaya Çalışırsa Onu Bu Konuda Uyarma (Beklenen Durum)	2	,861	,850
Ders Esnasında Öğrenciyi Çalım Odaklanması ve Duraksamadan Çalmaya Çalışması Konusunda Uyarma (Beklenen Durum)	2	,863	,851
Öğrenciyi Etüt/Eser Seslendirmesi Sırasında Var Olan Nüansları, Uygulamasına Yönelik Yönlendirme (Beklenen Durum)	2	,860	,847
Çalım Esnasında Entonasyon İle İlgili Uyarılarda Bulunma (Beklenen Durum)	2	,861	,854
Eşlikli ve/veya Birlikte Çalmaya Teşvik Etme (Beklenen Durum)	2	,860	,849
TOPLAM	32	,861	

Tablo 1’de, değerlendirme ölçeğinin teker teker güvenilirlik durumları ve ölçek toplam soru güvenilirlik durumları görülmektedir. Ölçeğin hem ayrı ayrı soru bazında, hem de toplam soru bazında güvenilirliği sağladığı (Cronbach’s Alpha (a) = 0,861 > 0,80) yapılan istatistiksel analiz sonucunda belirlenmiştir.

Beklenen durum ve mevcut durum puanlarının karşılaştırılmasında kullanılacak testin tespiti için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır.

Tablo 2

Kolmogorov-Smirnov Test Sonuçları

Ölçütler	Beklenen Durum	Mevcut Durum
Dersin Başında Çalgının Akordunu Kontrol Ettirme	0.000*	0.000*
Derse Başlarken Öğrenciden Nota Sehpasını Kendisine Uygun Duruş Pozisyonuna Ayarlanmasını İsteme	0.000*	0.000*
Öğrenciyi Çalışma Öncesi Isınma Amaçlı Beden Egzersizleri Yapmaya Yönlendirme	0.000*	0.000*
Öğrenciye Ders Sırasında Gerekli Duruş ve Tutuş Pozisyonları İle İlgili Bir Eksikliği Var İse Bunu Hatırlatma	0.000*	0.000*
Ders Başında Öğrenciye Isınma ve Pekiştirme Amaçlı, Sağ El ve Sol El Egzersizleri Yaptırma	0.000*	0.000*
Öğrenciye Çalacağı Etüdü/Eseri Analiz Ettirme	0.000*	0.000*
Etüde/Esere Uygun Tonda Gam Çalışmanın Faydaları Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Bu Konuda Ödevlendirme	0.000*	0.000*
Öğrenciyi Metronom İle Çalışmaya Teşvik Etme	0.000*	0.000*
Etüdün/Eserin Çalım Temposu Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Kademeli Olarak Asıl Tempoya Ulaşması Konusunda Yönlendirme	0.000*	0.000*
Öğrenciyi Seslendireceği Etüt/Eser Üzerinde Notlar Alarak Çalışmaya Yönlendirme	0.000*	0.000*
Etüt/Eser İçerisinde, Öğrencinin Özellikle Çalmakta Zorlandığı Ölçüleri/ Pasajları Ayrı Ayrı Ele Alarak, Çalışması Konusunda Bilgilendirme	0.000*	0.000*
Etüt/Eser İçerisinde Öğrenci Hata Yaptığında Bunu Önemsemez ya da En Baştan Çalmaya Çalışırsa Onu Bu Konuda Uyarma	0.000*	0.000*
Ders Esnasında Öğrenciyi Çalım Odaklanması ve Duraksamadan Çalmaya Çalışması Konusunda Uyarma	0.000*	0.000*
Öğrenciyi Etüt/Eser Seslendirmesi Sırasında Var Olan Nüansları, Uygulamasına Yönelik Yönlendirme	0.000*	0.000*
Çalım Esnasında Entonasyon İle İlgili Uyarılarda Bulunma	0.000*	0.000*
Eşlikli ve/veya Birlikte Çalmaya Teşvik Etme	0.000*	0.000*

Tablo 2’de görüldüğü gibi, çalgı eğitimcilerinin puanlarının normal dağılıp dağılmadığını belirlemeye yönelik Kolmogorov-Smirnov Normallik Testi uygulanarak, beklenen durum ve mevcut durum arasında çalgı eğitimcilerinin verdiği puanların her bir ölçüte ait (p) değeri gösterilmiştir. Burada (0.05) anlamlılık düzeyine ve %95 güven aralığına göre (p) değerlerinin tümü 0.05’ten küçük olduğu için ortalamalar arasında fark olduğu söylenebilir. Çalgı eğitimcilerinin puanları beklenen durum ve mevcut durumda normal dağılım göstermemektedir.

Buradan hareketle beklenen durum ve mevcut durum puanlarının karşılaştırılmasında Non-parametrik testlerden Wilcoxon Z testinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS 23 paket programı kullanılmıştır. Analizlerde Aritmetik ortalama, Standart sapma, N, Sıra Ortalaması, Sıra Toplamı z ve p değerleri verilmiştir.

3. Bulgular

Tablo 3

Ders İçi Davranışlara İlişkin Olması Gereken ve Mevcut Duruma Yönelik Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Maddeler	Olmaması Gereken		Mevcut Durum	
	X	SS	X	SS
1. Dersin başında çalgının akordunu kontrol ettirme	4.80	.43	4.18	.87
2. Derse başlarken öğrenciden nota sehпасını kendisine uygun duruş pozisyonuna ayarlanmasını isteme	4.69	.51	3.90	1.16
3. Öğrenciyi çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapmaya yönlendirme	4.46	.90	2.55	.93
4. Öğrenciyi ders sırasında gerekli duruş ve tutuş pozisyonları ile ilgili bir eksikliği var ise bunu hatırlatma	4.93	.26	4.28	1.27
5. Ders başında öğrenciyi ısınma ve pekiştirme amaçlı, sağ el ve sol el egzersizleri yaptırma	4.65	.81	3.22	1.11
6. Öğrenciyi çalacağı etüdü/eseri analiz ettirme	4.81	.45	3.61	1.19
7. Etüde/esere uygun tonda gam çalışmanın faydaları konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve bu konuda ödevlendirme	4.82	.44	3.72	1.18
8. Öğrenciyi metronom ile çalışmaya teşvik etme	4.65	.65	3.39	1.04
9. Etüdü/eserin çalım temposu konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve kademeli olarak asıl tempoya ulaşması konusunda yönlendirme	4.90	.33	3.99	1.26

10. Öğrenciyi seslendireceği etüt/eser üzerinde notlar alarak çalışmaya yönlendirme	4.73	.66	3.68	1.03
11. Etüt/eser içerisinde, öğrencinin özellikle çalmakta zorlandığı ölçüleri/pasajları ayrı ayrı ele alarak çalışması konusunda bilgilendirme	4.23	1.04	3.93	.26
12. Etüt/eser içerisinde öğrenci hata yaptığında bunu önemsemez ya da en baştan çalmaya çalışırsa onu bu konuda uyarma	4.87	.39	4.11	1.14
13. Ders esnasında öğrenciyi çalma odaklanması ve duraksamadan çalmaya çalışması konusunda uyarma	4.73	.68	3.82	1.14
14. Öğrenciyi etüt/eser seslendirmesi sırasında var olan nüansları uygulamasına yönelik yönlendirme	4.90	.33	3.85	1.13
15. Çalım esnasında entonasyon ile ilgili uyarılarda bulunma	4.72	.54	4.02	1.10
16. Eşlikli ve/veya birlikte çalmaya teşvik etme	4.81	.51	3.56	1.21

Tablo 3'e göre, öğretim elemanlarının çalgı eğitiminde ders içi davranışlara yönelik olması gerekenlerle ilgili en çok katıldıkları ifadeler sırasıyla "Öğrenciyi ders sırasında gerekli duruş ve tutuş pozisyonları ile ilgili bir eksikliği var ise bunu hatırlatma" (X = 4,93), "Etüdün/eserin çalım temposu konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve kademeli olarak asıl tempoya ulaşması konusunda yönlendirme" (X = 4,90), "Öğrenciyi etüt/eser seslendirmesi sırasında var olan nüansları uygulamasına yönelik yönlendirme" (X = 4,90), "Etüt/eser içerisinde öğrenci hata yaptığında bunu önemsemez ya da en baştan çalmaya çalışırsa onu bu konuda uyarma" (X = 4,87) ve "Etüde/esere uygun tonda gam çalışmanın faydaları konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve bu konuda ödevlendirme" (X = 4,82) şeklindedir. Öğretim elemanlarının ders içi davranışlara yönelik olması gerekenlerle ilgili en az katıldıkları ifadeler ise sırasıyla "Etüt/eser içerisinde, öğrencinin özellikle çalmakta zorlandığı ölçüleri/pasajları ayrı ayrı ele alarak çalışması konusunda bilgilendirme" (X = 3,93), "Öğrenciyi çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapmaya yönlendirme" (X = 4,46), "Ders başında öğrenciyi ısınma ve pekiştirme amaçlı sağ el ve sol el egzersizleri yaptırma" (X = 4,65), "Öğrenciyi metronom ile çalışmaya teşvik etme" (X = 4,65) ve "Derse başlarken öğrenciden nota sehpasını kendisine uygun duruş pozisyonuna ayarlanmasını isteme" (X = 4,69) şeklindedir.

Öğretim elemanlarının çalgı eğitiminde ders içi davranışlara yönelik mevcut durumlarıyla ilgili en çok katıldıkları ifadeler sırasıyla "Öğrenciyi ders sırasında gerekli duruş ve tutuş pozisyonları ile ilgili bir eksikliği var ise bunu hatırlatma" (X = 4,28), "Etüt/eser içerisinde, öğrencinin özellikle çalmakta zorlandığı ölçüleri/pasajları ayrı ayrı ele alarak çalışması konusunda bilgilendirme" (X =

4,23), “Dersin başında çalgının akordunu kontrol ettirme” (X = 4,18), “Etüt/eser içerisinde öğrenci hata yaptığında bunu önemsemez ya da en baştan çalmaya çalışırsa onu bu konuda uyarma” (X = 4,11) ve “Çalım esnasında entonasyon ile ilgili uyarılarda bulunma” (X = 4,02) şeklindedir. Öğretim elemanlarının ders içi davranışlara yönelik mevcut durumlarıyla ilgili en az katıldıkları ifadeler ise sırasıyla “Öğrenciyi çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapmaya yönlendirme” (X = 2,55), “Ders başında öğrenciye ısınma ve pekiştirme amaçlı, sağ el ve sol el egzersizleri yaptırma” (X = 3,22), “Öğrenciyi metronom ile çalışmaya teşvik etme” (X = 3,39), “Eşlikli ve/veya birlikte çalmaya teşvik etme” (X = 3,56) ve “Öğrenciye çalacağı etüdü/eseri analiz ettirme” (X = 3,61) şeklindedir.

Öğretim elemanlarının ders içi davranışlara yönelik olması gerekenlerle ilgili bir madde hariç bütün maddelere “çok yüksek” düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. “Etüt/eser içerisinde, öğrencinin özellikle çalmakta zorlandığı ölçüleri/pasajları ayrı ayrı ele alarak çalışması konusunda bilgilendirme” ifadesine ise “yüksek” düzeyde katıldıkları belirlenmiştir. Öğretim elemanlarının ders içi davranışlara yönelik mevcut durumla ilgili ise “Öğrenciye ders sırasında gerekli duruş ve tutuş pozisyonları ile ilgili bir eksikliği var ise bunu hatırlatma” (X = 4,28) ve “Etüt/eser içerisinde, öğrencinin özellikle çalmakta zorlandığı ölçüleri/pasajları ayrı ayrı ele alarak çalışması konusunda bilgilendirme” (X = 4,23) ifadelerine “çok yüksek” düzeyde; “Dersin başında çalgının akordunu kontrol ettirme” (X = 4,18), “Etüt/eser içerisinde öğrenci hata yaptığında bunu önemsemez ya da en baştan çalmaya çalışırsa onu bu konuda uyarma” (X = 4,11) ve “Çalım esnasında entonasyon ile ilgili uyarılarda bulunma” (X = 4,02), “Etüdün/eserin çalım temposu konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve kademeli olarak asıl tempoya ulaşması konusunda yönlendirme” (X = 3,99), “Derse başlarken öğrenciden nota sehпасını kendisine uygun duruş pozisyonuna ayarlanmasını isteme” (X = 3,90), “Öğrenciyi etüt/eser seslendirmesi sırasında var olan nüansları uygulamasına yönelik yönlendirme” (X = 3,85), “Ders esnasında öğrenciyi çalırma odaklanması ve duraksamadan çalmaya çalışması konusunda uyarma” (X = 3,82), “Etüde/esere uygun tonda gam çalışmanın faydaları konusunda öğrenciyi bilgilendirme ve bu konuda ödevlendirme” (X = 3,72), “Öğrenciyi seslendireceği etüt/eser üzerinde notlar alarak çalışmaya yönlendirme” (X=3,68), “Öğrenciye çalacağı etüdü/eseri analiz ettirme” (X = 3,61) ve “Eşlikli ve/veya birlikte çalmaya teşvik etme” (X = 3,56) ifadelerine “yüksek” düzeyde; “Öğrenciyi metronom ile çalışmaya teşvik etme” (X = 3,39) ve “Ders başında öğrenciye ısınma ve pekiştirme amaçlı, sağ el ve sol el egzersizleri yaptırma” (X = 3,22) ifadelerine “orta” düzeyde ve “Öğrenciyi çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapmaya yönlendirme” (X = 2,55) ifadesine ise “düşük” düzeyde katıldıkları belirlenmiştir.

Tablo 4

Beklenen Durum ve Mevcut Durum Arasındaki Farklılıklara İlişkin Bulgular

Değişkenler (Ölçütler)	Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	z	p<0,05
Dersin Başında Çalgının Akordunu Kontrol Ettirme	Beklenen Durum	94	18,50	666,00	-5,360	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Derse Başlarken Öğrenciden Nota Sehпасını Kendisine Uygun Duruş Pozisyonuna Ayarlanmasını İsteme	Beklenen Durum	94	22,22	911,00	-5,389	0.000*
	Mevcut Durum		17,50	35,00		
Öğrenciyi Çalışma Öncesi Isınma Amaçlı Beden Egzersizleri Yapmaya Yönlendirme	Beklenen Durum	94	41,00	3321,00	-7,922	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Öğrenciyi Ders Sırasında Gerekli Duruş ve Tutuş Pozisyonları İle İlgili Bir Eksikliği Var İse Bunu Hatırlatma	Beklenen Durum	94	22,18	931,50	-5,743	0.000*
	Mevcut Durum		14,50	14,50		
Ders Başında Öğrenciyi Isınma ve Pekiştirme Amaçlı, Sağ El ve Sol El Egzersizleri Yaptırma	Beklenen Durum	94	33,50	2211,00	-7,158	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Öğrenciyi Çalacağı Etüdü/Eseri Analiz Ettirme	Beklenen Durum	94	33,50	2211,00	-7,209	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Etüde/Esere Uygun Tonda Gam Çalışmanın Faydaları Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Bu Konuda Ödevlendirme	Beklenen Durum	94	28,00	1540,00	-6,564	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Öğrenciyi Metronom İle Çalışmaya Teşvik Etme	Beklenen Durum	94	30,95	1857,00	-6,640	0.000*
	Mevcut Durum		34,00	34,00		
Etüdü/Eserin Çalım Temposu Konusunda Öğrenciyi Bilgilendirme ve Kademeli Olarak Asıl Tempoya Ulaşması Konusunda Yönlendirme	Beklenen Durum	94	26,50	1378,00	-6,414	0.000*
	Mevcut Durum		,00	,00		
Öğrenciyi Seslendireceği Etüt/Eser Üzerinde Notlar Alarak Çalışmaya Yönlendirme	Beklenen Durum	94	30,07	1684,00	-6,129	0.000*
	Mevcut Durum		28,67	86,00		

Etüt/Eser İçerisinde, Öğrencinin Özellikle Çalmakta Zorlandığı Ölçüleri/ Pasajları Ayrı Ayrı Ele Alarak, Çalışması Konusunda Bilgilendirme	Beklenen Durum	20,00	780,00	94	-5,590	0.000*
	Mevcut Durum	,00	,00			
Etüt/Eser İçerisinde Öğrenci Hata Yaptığında Bunu Önemsemez ya da En Baştan Çalmaya Çalışırsa Onu Bu Konuda Uyarma	Beklenen Durum	24,67	1159,50	94	-6,090	0.000*
	Mevcut Durum	16,50	16,50			
Ders Esnasında Öğrenciyi Çalma Odaklanması ve Duraksamadan Çalmaya Çalışması Konusunda Uyarma	Beklenen Durum	27,00	1431,00	94	-6,508	0.000*
	Mevcut Durum	,00	,00			
Öğrenciyi Etüt/Eser Seslendirmesi Sırasında Var Olan Nüansları, Uygulamasına Yönelik Yönlendirme	Beklenen Durum	29,29	1640,00	94	-6,593	0.000*
	Mevcut Durum	13,00	13,00			
Çalım Esnasında Entonasyon İle İlgili Uyarılarda Bulunma	Beklenen Durum	22,37	917,00	94	-5,553	0.000*
	Mevcut Durum	14,50	29,00			
Eşlikli ve/veya Birlikte Çalmaya Teşvik Etme	Beklenen Durum	30,96	1857,50	94	-6,640	0.000*
	Mevcut Durum	33,50	33,50			

Tablo 4’den de anlaşılacağı üzere, çalgı eğitimcilerinin ders içi uygulamalara yönelik görüşleri (Mevcut ve Olması Gereken Durum) beklenen durum ve mevcut durum puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığını test etmek için yapılan Non-Parametrik Wilcoxon İşaretlenmiş Mertebeler Testi sonucunda sıralamalar ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur. 16 maddenin tamamında söz konusu farklılık beklenen durum lehine gerçekleşmiştir. Yani, çalgı eğitimcilerinin ders içi uygulamalarında mevcut durum beklenen durumu karşılamamaktadır.

4. Sonuç ve Tartışma

Öğretim elemanlarının çalgı eğitiminde ders içi davranışlara yönelik olması gerekenle ilgili görüşleri “yüksek-katılıyorum” ($X = 3.41-4.20$) ve “çok yüksek-kesinlikle katılıyorum” ($X = 4.21-5.00$) şeklindedir. Buradan hareket ile uzman görüşleri doğrultusunda belirlenen ders içi etkinlik sorularına, öğretim elemanlarının “olması gereken” çerçevesinde olumlu görüşlerinin bir hayli yüksek olduğu söylenebilir. Aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde; en büyük farkın “Öğrenciyi çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapmaya yönlendirme” maddesinde olduğu görülmektedir. Bu madde de çalgı eğitimcileri olması gereken durum ile ilgili “kesinlikle katılıyorum” ifadesini işaretlemişken, mevcut

durumda “katılmıyorum” ifadesini işaretlemişlerdir. Bu nedenle çalgı eğitimcilerinin çalışma öncesi ısınma amaçlı beden egzersizleri yapılmasını çok önemli gördüğü fakat bunu derslerinde öğrencilerine tam anlamıyla yaptırmadıkları söylenebilir.

İnsan-beden-çalgı buluşmasının, etkileşiminin ve bütünleşmesinin yaşandığı çalgı performansı; yoğun çalışma, konsantrasyon ve kondisyon gerektiren zihinsel, bedensel bir eylemdir (Cüceoğlu, 2008:1). Bu nedenle beden, “çalgının bütünleyici bir parçası” olarak kabul edilmeli ve çalgı çalmanın, kelimenin tam anlamıyla “fiziksel bir aktivite” olduğu unutulmamalıdır (Norris, 1993, 2, 99; aktaran, Cüceoğlu Önder, 2013; 327). Çalgı ile öğrenci arasındaki iletişim, bedenün tümüyle doğru ve doğal kullanılması ile sağlanır. Çalgı eğitiminin içinde amaçlarımızı sayarken kullandığımız bedensel ve ruhsal bilinç işte burada devreye girmektedir. Çalgı eğitiminde öğrencinin yaşadığı kas ve iskelet sistemi rahatsızlıkları yıllardan beri araştırılmış ve sonuç olarak fizik tedavi uzmanlarının bu rahatsızlıkları Mesleki Risk Faktörleri adı altında sıralamış oldukları görülebilir (Duranoğlu, 2015: 90). Mesleki risk faktörleri sırasıyla şu başlıklar altında incelenebilir: cinsiyet, iki farklı çalgı çalmak, çalgıda değişiklik, çalma zamanında artış, aşırı çalışma süresi ve yoğunluğu, yetersiz dinlenme araları, çalmadan önce kasları hazırlayıcı egzersizlerle ısınmamak, öğretmende değişiklik, teknikte değişiklik, daha önce geçirilmiş fiziksel ya da psikolojik rahatsızlıklar (Bilgütay, 2004, Aktaran: Duranoğlu, 2015: 90).

Ayrıca; “Ders başında öğrenciye ısınma ve pekiştirme amaçlı, sağ el ve sol el egzersizleri yaptırma”, “Öğrenciyi metronom ile çalışmaya teşvik etme” maddelerinde çalgı eğitimcileri olması gereken durum ile ilgili “kesinlikle katılıyorum” ifadesini, mevcut durum ile ilgili “kısmen katılıyorum” ifadesini işaretlemişlerdir. Çalgı eğitimcilerinin her ne kadar önemli görseler de ders başında öğrencilerine ısınma ve pekiştirme amaçlı sağ ve sol el egzersizlerini yeteri kadar yaptırmadıkları ve metronom ile çalışma konusunda öğrencilerini tam anlamı ile teşvik etmedikleri söylenebilir. “Keman eğitimine teknik açıdan bakıldığında gerekli olan unsurlar, bedenün doğru biçimde duruşu ile başlar, devamında kemanı ve yayı doğru tutmak, kol, bilek el ve parmakları doğru konuşturmak, sol el ve sağ el teknikleri gibi temel davranışlardan oluşur. Bunların derste önemsenerek öğretilmesi gerekir” (Uslu, 2012: 5). Dalkıran (2011: 62), “Keman Eğitiminde Deşifre Becerisi” başlıklı makalesinde öğrencilerin metronom kullanarak çalışmadıkları için birim vuruş kavramlarını yerleştiremedikleri ve sık sık tempo değişiklikleri yaptıkları sonucuna ulaşmış ve öğrencilerin metronom kullanma konusunda bilinçlendirilmesi ile bu konudaki eksikliklerinin giderilebileceğini vurgulamıştır.

Diğer tüm maddelerde çalgı eğitimcileri olması gereken ve mevcut durum arasında küçük puanlama farkları ile cevaplamalarda bulunmuşlardır. Bu cevaplarda olması gereken durumla ilgili maddelerin tamamında çalgı eğitimcilerinin görüşleri “kesinlikle katılıyorum” yönünde iken mevcut durumla ilgili görüşleri üç madde hariç “katılıyorum” şeklinde dağılım göstermiştir.

Araştırmada olması gereken durum ve mevcut durum arasındaki farklılıklara ilişkin eğitimci görüşleri aritmetik ortalama değerleri birbirine yakın ve benzer görüne de, ankette kullanılan 16 maddenin tamamında, olması gereken durum lehine anlamlı farklılık olduğu Wilcoxon Z testi sonucu elde edilmiştir.

Türkiye’deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dallarında yürütülmekte olan çalgı eğitimi, program gereği belli bir plan ve disiplin içerisinde sürdürülmektedir. Ancak, ders saatinin yetersizliği, bazı anabilim dallarında bir ders saatinde birden fazla öğrenci ile ders işlenmesi, derslik yetersizliği ve teknolojik yetersizlikler gibi birtakım aksaklıklar çalgı eğitimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Araştırmanın anket maddelerinin çalgı eğitimcileri tarafından oldukça samimi bir şekilde cevaplandığı şüphesizdir. İstatistiksel olarak olması gereken durum lehine ortaya çıkan farklılık, verilen eğitimin yetersiz olduğunu değil çalgı eğitimcilerinin beklentilerinin ve çalgı eğitimine yetkinliklerinin belirgin bir göstergesidir. Çalgı eğitimcilerinin bu maddeler ile ilgili olması gereken durumda kullandıkları “kesinlikle katılıyorum” ifadesi; kaynaklı olarak mevcut durumda “kısmen katılıyorum” şeklinde yorumlanmış olabilir.

Tüm bulgular ışığında; araştırmaya katılan ve görüşlerini belirten (n=94) çalgı eğitimcileri; araştırmanın kapsamında yöneltilen 16 soru üzerinden Türkiye’de müzik eğitimi anabilim dallarında çalgı eğitiminde ders içi uygulamaların genel anlamda olması gereken duruma yakın bir şekilde seyrettiğini belirtmişlerdir. Bu durum başka bir ifadeyle, çalgı eğitimcilerinin tüm maddeleri derslerinde gerçekleştirme istekliliğini ortaya koyarken, çalgı eğitimi süreçlerine tam anlamı ile yansıtamadıkları yönünde yorumlanabilir.

Kaynakça

- Ayhan, A. (2012). “Sosyal Ağların Kuşattığı Bir Dünyada Çalgı Eğitiminde Eğitsel Videonun Kullanımının Önemi”. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (8), 171-178.
- Burwell, K. (2013). “Apprenticeship in Music: A Contextual Study for Instrumental Teaching and Learning”. *International Journal of Music Education*, 31 (3), 276-291.
- Cüceoğlu, G. (2008). Flüt Çalışmasından Kaynaklanan Bedensel Sorunlar Çerçevesinde Geliştirilmiş Bir “Flüt Isınma Programı” (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Cüceoğlu Önder, G. (2013). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Lisans Öğrencilerinin Çalgı Çalmaya Bağlı Bedensel Sorun Yaşama Durumlarının Çeşitli Değişkenler Yönünden İncelenmesi (makû örneği). *E-Journal of New World Sciences Academy*. Doi: 137, 8, (2), 326-337.
- Cronbach, L. J. (1951). “Coefficient Alpha and The Internal Structure of Tests”. *Psychometrika*, 16 (3), 297-334.
- Çilden, Ş. (2006). “Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Çalgı Eğitiminin Nitelik Sorunlarının İrdelenmesi” [Bildiri]. *Ulusal Müzik Sempozyumu Bildiri Kitabı*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- Çilden, Ş., Şendurur, Y. (2003). *Keman İçin Piyano Eşlikli Albüm-1*. Ankara
- Çoban, S. (2011). “Müzik Öğretmenliği Adaylarının Bireysel Çalgı Eğitimi Dersi Dönem Sonu Sınavları İle İlgili Düşünceleri (Marmara Üniversitesi Örneği)”. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 115-127.
- Dalkıran, E. (2011). “Keman Eğitiminde Deşifre Becerisi”. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3 (4), 54-63.
- Demirci, B. (2013). “Viyolonsel Eğitiminde Geleneksel Türk Müziğine Yönelik Bir Çalışma Modeli”. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 117- 129.
- Duranoğlu, N. E. (2015). “Çalgı Eğitiminde Görülen Kas ve İskelet Rahatsızlıkları ve Performansa Etkileri Üzerine Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri”. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 3, 87-97.
- Ercan, H. ve Orhan, Ş. (2016). “Bireysel Çalgı ve Öğretimi Dersinde Akran Öğretimine Dayalı Öğrenme Öğretme Yaklaşımı Uygulaması” [Bildiri]. *MÜZED Uluslararası 2. İpek Yolu Müzik Konferansı Bildiri Kitabı*.

- Ercan, H. ve Orhan, Ş. (2016). “Kişiselleştirilmiş Öğrenme-Öğretme Yaklaşımının Bireysel Çalgı Dersiyle İlişkisi: Gazi Üniversitesi Örneği”. *Journal of Research in Education And Society*, 3 (1), 130-144.
- Ertürk, S. (1997). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi A.Ş.
- Galamian, I. (1999). “Öğreticilere birkaç söz”. *Orkestra Dergisi*, Sayı: 306.
- Girgin, D. (2015). “Bireysel Çalgı Dersi Motivasyon Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Analizi”. *K. Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (4), 1723-1736.
- Juntunen, M. L. (2014). “Teacher Educators’ Visions of Pedagogical Training within Instrumental Higher Music Education. A Case in Finland”. *British Journal of Music Education*, 31 (2), 157-177.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. Kavramlar İlkeler Teknikler. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd.Şti.*
- Karlsson, J., Patrik N. “Musical Expression: An Observational Study of Instrumental Teaching”. *Psychology of Music*, 36 (3), 309-334.
- Nielsen, S. (2008). “Achievement Goals, Learning Strategies and Instrumental Performance”. *Music Education Research*, 10 (2), 235-247.
- Norris, R. (1993). “The Musician’s Survival Manual: A Guide to Preventing and Treating Injuries in Instrumentalists”. *USA: ICSOM (International Conference of Symphony and Opera Musicians)*, 2-99.
- Özay, S. (2013). Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sürecinde Çalgı Eğitiminin Sorunları (Gazi Üniversitesi Örneği). (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.
- Özmenteş, S. (2008). “Çalgı Eğitiminde Öndüzenlemeli Öğrenme Taktikleri”. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (16), 157-175.
- Parasız, G. (2009). Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştırmaların İşgörüsellik ve Etkililik Yönünden İncelenmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.
- Rodriquez. C. X. (1995). *Children’s Perception, Production, and Description of*

- Musical Expression*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). USA: Northwestern University. Web: ProQuest.
- Sternberg, R. J., Williams, W. M. (2002). *Educational Psychology*. USA: Allyn and Bacon.
- Tan, L. (2016). "A Transcultural Theory of Thinking for Instrumental Music Education: Philosophical Insights from Confucius and Dewey". *Philosophy of Music Education Review*, 24 (2), 151-169.
- Tanrıverdi, A. (1997). "Güzel Sanatlar Liselerinin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri". *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*, 16.
- Uzler, M. (1992). "Research on The Teaching of Keyboard Music. in R. Colwell (Ed.), Handbook of Research on Music Teaching and Learning" [Bildiri]. *A project of the music educators national conference* (pp. 584-93). New York: Schirmer.
- Yalçınkaya, B., Eldemir, C., Sönmezöz, F. (2014). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi". *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9 (2), 1583-1595.
- YÖK. (1998). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. YÖK: Ankara.
- Zhukov, K. (2012). "Teaching Strategies and Gender in Higher Education Instrumental Studios". *International Journal of Music Education*, 30 (1), 32-45.